

ПРОЈЕКАТ ЦЕНПАНТРАНС

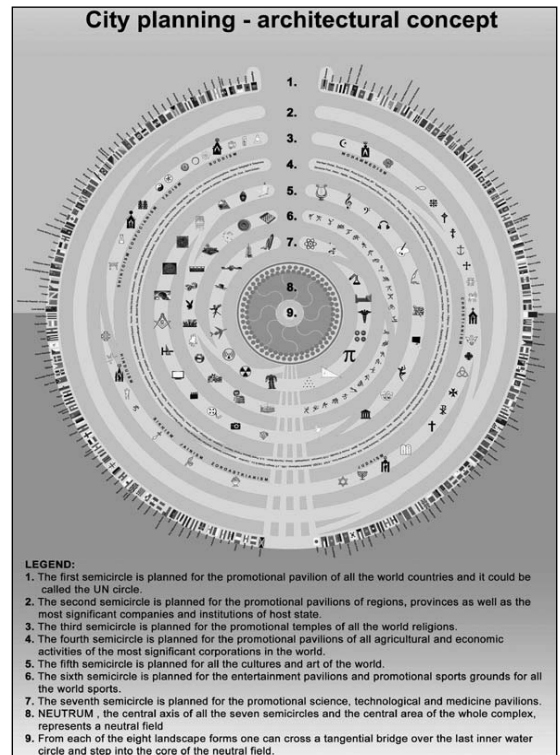
Дар Војислава Девића да сходно зрелим плодовима мудрољубивости и мирољубивости дешифрира урбанолошку матрицу наших градова (пре свега Новог Сада), и да је представи у облику дрвета-мандале, према којој је могуће саобразити наш савремени живот, сада је окренут пројектима који се тичу глобалног света, из кога је изгледа изчилело све што не потиче из круга моћи, интереса и новца

Идеја урбанисте Војислава Девића заснива се (пост)модерној организацији структуре простора која води духовном преображају човечанства. Као што иконописац филозофа бојама, композитор ритмом, хармонијом и тоновима, Војислав Девић свој израз налази у организацији града, храма или простора, руководећи се древним начелима (архетиповима, прасликама) и њиховим одразима у органским и геометријским облицима. Центранс је свецивилизацијски, сверегијски, свенационални, свефеноменолошки генератор комуникативности у коме има места за све и где нико није искључен. Зато се ради о новој, постмодерној Атлантиди, која обликује простор (сфера људског живота) сходно суштини, архетипу или слици, а не како се то данас чини, сходно интересима лихварске интернационале. Подсетимо, богови су казнили Атлантиду и њене грађане услед распада првобитне, божанске обичајности (мудрости, умерености, богобојажљивости), како налазимо у Платоновом дијалогу Критија: „Када су уништили највишеније међу највреднијим особинама, мудрацу су изгледали срамно, а људи неспособни да схвате шта је то истински срећан живот, сматрали су их тада особито лепим и блаженим, иако су били препуни нечасне похлепе”. Нашалимо се, свест Атлантиђана одређивало је њихово „друштвено биће”, комплекс технологије, профита, моћи, а не обратно, чиме простор и његова израђеност, постаје негативни архетип, или негативна утопија, која се увек остварује у времену и за неко више или мање одређено време. Центар за панхармонично преображање човека и света - центранс је пројекат институције која ће допринесити опстанку и развоју човечанства, зато што почива на позитивном архетипу древних градова као и утопијских замисли, од Атлантиде до Града Сунца. Смештањем свих проблема, цивилизацијских достигнућа и креативних снага на једно место, потенцира се могућност ограничења трошења ресурса на међусобна трошења интересних група, усмеравањем економских и духовних енергија ка глобалном развоју у складу са смислом живота и осећањем цивилизацијске припадности. Оно што је у Атлантиди био највиши закон („да никада не подижу оружје једни против других”) у урбанологији Војислава Девића постаје принцип организовања простора и интереса тако да рат и лихварење постају излишни. Као што безбедност на путу не повећавају шире и брже саобраћајнице, него напротив, путевци који онемогућавају брзу возњу и

разуђују градски простор на локалне интересе уместо на фаворизовану, концентрацију моћи, тако и организација простора у средишњи принцип града ставља отвореност, комуникацију и излаз из света принудности.

Неутрум, као средиште овога ЦЕНПАНТРАНСА (можда будућег главног града човечанства), место је на коме свако људско биће може покушати да изађе из принуда, обавеза и догми које му намећу функције и ауторитети. Посетиоци могу да са тог транснационалног, трансрелигијског, трансдисциплинарног и трансмедиијалног просторног нивоа покушају да преобразе и унапреде свој став према уређеној стварности коју нуде политичке, привредне, религиозне, културне, научне, уметничке и образовне институције и светски актери. Тај преображени став треба да проишлаго једновремено из три постојећа приступа стварности (пут служења злу, пут борбе против зла и пут одустајања или утрнућа), да би се тако преобразена и панхармонично расположена особа вратила у постојећу разједињену и ратоборну стварност и деловала на њу и у њој својим добрим мислима, речима и делима. Док су чувене утопије полазиле од успостављања социјалне једнакости и хармоније, урбанистичка визија Војислава Девића створена је ради духовног преображаја, целовитог преумљења и активног учествовања у стварању света, сходно ненасилној организацији простора која води слободној комуникацији и садејству различитих сфера стварности.

Хегел је добро уочио да је архитектура најнижа од свих уметности, зато што је највише под притиском материје и онога што је духу спољашње. Архитекта Војислав Девић „враћа” тај ишчезао дух у организацију простора, чиме он задобија своју унутрашњу димензију. Светски град је праслика или сасвим остварива утопија - како то разумети у ово сасвим неутропијско време? Суштина неког начина градње и планирања се у његовој утопијској слици удвостручава. Дешифрирајући патологију смисла која се остварила у просторно-грађевинској организацији живота, утопијска слика архитектуре има згуснуте одлике стила и проблемског садржаја епохе. Истовремено, она циља на оно вазда још увек неоствариво, али латентно могуће (Ернст

Блох). А негативне утопије (1984 Џорџа Орвела, Ми Јевгенија Замјатина, фантазмагорични пејзажи и градови као полигон насиља и деструкције на сликама Боша и Бројгела), као и тоталитарна хармонија Платонове Државе оствариле су се драматично и трагично у политичкој пракси двадесетог века. Срећом, не остварују се само негативне утопије. Тим пре што је пројекат Војислава Девића утемељен и у економској сфери и интересу држава и корпорација да прикажу своја достигнућа на једном месту. Поигравањем са елементима древних урбанолошких замисли, од Платонове Атлантиде (утопијско-филозофског списа) до архитектонских решења у здањима Атине, Константинопоља, Александрије, Јерусалима, Рима, Париза, Москве, Свете Горе и других архетипских места, Војислав Девић пројектује утопију као археологију простора трагајући за смислом и хармонијом, настојећи да утемељи могућност преокрета у градњи, планирању и осмишљавању живота у урбаном простору, сада већ једне, светске цивилизације.

Комплетан пројекат може да се погледа на сајту www.idobravoj.com

Др Срђан ДАМЊАНОВИЋ